

Program
Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich
na lata 2014–2020

FIO

WYTYCZNE DLA EKSPERTÓW

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

EDYCJA 2020
PRIORYTETY 2-4

SPIS TREŚCI

I. FIO – PODSTAWOWE INFORMACJE.....	3
CZYM JEST FIO?.....	3
II. ROLA EKSPERTÓW W FIO	4
EKSPERCI.....	4
CELE FIO A EKSPERCI.....	4
III. OGÓLNA OCENA POMYSŁU	6
IV. KRYTERIA MERYTORYCZNE	11
1. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: CELE I DIAGNOZA.....	13
2. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: DZIAŁANIA	17
3. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: REZULTATY, WPŁYW, TRWAŁOŚĆ.....	18
4. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: POTENCJAŁ	19
5. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: BUDŻET.....	21

I. FIO – PODSTAWOWE INFORMACJE

CZYM JEST FIO?

FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH (FIO)

to rządowy Program dotacyjny dla organizacji sektora pozarządowego, w ramach którego dofinansowywane są projekty wpisujące się w cel główny programu, jakim jest zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne.

Realizacja Programu FIO ma umożliwić obywatelom angażowanie się w różnorodne działania na rzecz innych, wspólnot oraz w tworzenie, realizację i monitoring polityk publicznych

PRIORYTET 2. AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO

Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny w różnych formach angażować obywateli, dając im możliwość aktywnego działania oraz łączenia aktywności ze zdobywaniem wiedzy w sferze działań obywatelskich.

PRIORYTET 3. AKTYWNI OBYWATELE

Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny przyczyniać się do wzrostu partycypacji obywateli w sprawach publicznych.

PRIORYTET 4: SILNE ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny w różnych formach przyczyniać się do wzmocnienia potencjału organizacji obywatelskich, w szczególności wspierania przez organizacje federacyjne innych podmiotów III sektora.

OFERTA WSPÓLNA

Kiedy oferent planuje realizację zadania z innymi organizacjami uprawnionymi, ma możliwość złożenia oferty wspólnej. Ofertę wspólną może złożyć kilka (co najmniej 2) podmiotów uprawnionych do aplikowania o środki w ramach konkursu FIO.

II. ROLA EKSPERTÓW W FIO

EKSPERCI

Ekspertci pełnią jedną z kluczowych ról dla prawidłowej realizacji Programu, a co za tym idzie – do osiągnięcia jego celów. Zainteresowanie konkursem wśród organizacji sektora pozarządowego jest bardzo wysokie – przewyższające dostępne na realizację Programu środki. W związku z tym rolą ekspertów jest **odrzućcie projektów niewpisujących się w Program, przygotowanych w sposób niegwarantujący osiągnięcia celów Programu** oraz **wskazanie projektów, które w najwyższym stopniu wpisują się w Program oraz złożona Oferta gwarantuje ich prawidłową realizację.**

Zatem zadanie ekspertów stanowi **DUŻĄ ODPOWIEDZIALNOŚĆ** – zarówno w szerszym kontekście – osiągnięcia celów Programu, jak i w węższym – poprzez stworzenie możliwości do rozwoju i realizacji działań przez organizacje otrzymujące dotacje, przy jednoczesnym odmówieniu dofinansowania innym podmiotom.

Należy także zaznaczyć, iż wszystkie podmioty uczestniczące w konkursie po jego rozstrzygnięciu, otrzymują dostęp do zanonimizowanych kart ocen – ważne jest zatem, aby ocena Oferty posiadała walor edukacyjny – wskazywała Oferentom na popełnione błędy, pozwalała na naukę oraz złożenie poprawionego wniosku w kolejnych konkursach.

CELE FIO A EKSPERCI

Celem Programu FIO jest ***Zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne.*** Wszystkie organizacje powinny mieć równą możliwość na otrzymanie dotacji – jedynie na podstawie złożonej Oferty. Duże, doświadczone organizacje o wysokim budżecie posiadają wyższe szanse na przygotowanie Oferty o wyższej jakości – zgodnie z logiką projektową, napisaną językiem projektowym – zawierającą specjalistyczne tzw. słowa klucze, dostosowaną do kryteriów oceny.

Rolą ekspertów jest zwrócenie uwagi oraz dokonanie oceny Ofert nie tyle z perspektywy technicznego przygotowania projektu, a w głównej mierze docenienie inicjatyw oddolnych, zakorzenionych w środowisku lokalnym, faktycznie wynikających z istniejących sytuacji, często proponowanych do realizacji przez małe, lokalne podmioty. Karta oceny merytorycznej, w związku z koniecznością jej standaryzacji, wymusza skupienie uwagi eksperta na elementach logiki projektowej, należy zawsze pamiętać, iż FIO ma służyć rozwojowi sektora pozarządowego, a nie corocznemu finansowaniu działalności bieżącej organizacji, wzmocnieniu pozycji dużych, silnych podmiotów funkcjonujących w sektorze pozarządowym.

EKSPERCI A OFERENCI

Niezwykle istotną kwestią związaną z uczestnictwem ekspertów w realizacji FIO, jest ich relacja z Oferentami. Mimo iż z założenia ocena merytoryczna jest oceną subiektywną, szczególnie ważnym jest, aby zapewnić Oferentom równe szanse – nie dopuścić do sytuacji, w której ekspert oceniający ofertę budzi wątpliwości pod względem relacji z organizacją, której Ofertę ocenia. Dlatego każdy ekspert podpisując umowę zobowiązany jest podpisać także deklarację bezstronności. Zakłada ona, iż eksperci podejmą wszelkie działania zmierzające do uniknięcia ryzyka konfliktu interesów, które mają lub mogą mieć wpływ na bezstronne i obiektywne dokonanie oceny. W przypadku zaistnienia konfliktu interesów oceniający powinien to zgłosić do NIW-CRSO oraz wycofać się z danej oceny oferty.

III. OGÓLNA OCENA POMYSŁU

Celem systemu oceny jest wyłonienie najbardziej wartościowych inicjatyw do dofinansowania. Wprowadzenie nowego kryterium do oceny merytorycznej ogólnej oceny pomysłu ma na celu **zwiększenie szans projektów najbardziej wartościowych, a nie tylko najlepiej napisanych**. Szczególnie jest to istotne w kontekście niskich różnic punktowych między ofertami oraz konieczności zdobycia bardzo wysokiej punktacji aby otrzymać dofinansowanie.

W efekcie:

- Projekt dobrze napisany o średniej wartości – wysoka szansa na dofinansowanie.
- Projekt dobrze napisany z drobnymi błędami o wysokiej wartości – niska szansa na dofinansowanie.

Założeniem mechanizmu jest przełamanie podejścia do przygotowywania ofert z perspektywy: **w jaki sposób napisać projekt, aby został oceniony wysoko?** a w zamian: **zaplanowanie takiego projektu, który będzie w najwyższym stopniu, potrzebny i wartościowy** – którego opis jest kryterium wtórnym do pomysłu. Kluczowa odpowiedzialność w tym kontekście leży na ekspertach dokonujących oceny, gdyż ich rola w rozstrzygnięciu konkursu znacząco ulega zwiększeniu.

Założeniem mechanizmu oceny pomysłu jest odejście od premiowania projektów napisanych idealnie na rzecz projektów charakteryzujących się niepowtarzalnymi rozwiązaniami, ciekawym podejściem do problemu i dużą wartością dla społeczeństwa obywatelskiego. W celu dokonania właściwej oceny pomysłu Ekspert powinien przeanalizować zadanie pod względem jego pomysłowości w podejściu do problemu, jakości i innowacyjności zaproponowanych rozwiązań w stosunku do potrzeb oraz wartości w kontekście siły wpływu na rozwój społeczeństwa obywatelskiego

S	<p>Pomysł szczególnie wartościowy</p> <p><u>Rekomendowany do dofinansowania w pierwszej kolejności.</u></p>	<p>Projekty otrzymujące ocenę „S” powinny cechować się innowacyjnością oraz/lub bardzo wysokim wpływem na rozwój społeczeństwa obywatelskiego w wyniku osiągnięcia <u>rezultatów</u> realizacji zadania.</p> <p>Zgodnie z zasadą INNOWACYJNOŚCI (Program FIO 2014-2020, s. 36) w ramach Programu FIO możliwa jest realizacja projektów o charakterze eksperymentalnym (w wyższym stopniu ryzyka), których podstawową ideą jest przeprowadzenie eksperymentu i uzyskanie wyniku (również takiego, który wskazywałby na niepowodzenie eksperymentu).</p> <p>Na ocenę „S” mogą zostać także ocenione projekty nieposiadające istotnego charakteru innowacyjnego, ale w bardzo wysokim stopniu wpływające na rozwój społeczeństwa obywatelskiego w wyniku osiągnięcia rezultatów realizacji zadania oraz posiadające potencjał wprowadzenia zmiany społecznej.</p> <p>Ocena „S” to taki „celujący” – 6/5! w skali szkolnej. Przyznawana <u>rzadko</u>, tylko w przypadku projektów co do których idei ekspert nie ma wątpliwości i uważa, że <u>powinny zostać dofinansowane w pierwszej kolejności przed wszystkimi innymi.</u></p>
A	<p>Pomysł wartościowy</p> <p><u>Rekomendowany do dofinansowania.</u></p>	<p>Oferty oceniane na ocenę A, to wszystkie projekty, które bezdyskusyjnie wpisują się w założenia Programu FIO a dofinansowanie ich przyczyni się do osiągnięcia jego celów. Opierają się na dobrym, przemyślanym pomysle, charakteryzują się nowoczesnym podejściem i rozwiązaniami oraz wpływają na rozwój społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>Ocena „A” to taki „bardzo dobry” – 5 w skali szkolnej, czyli projekty o bardzo dobrym pomysle, rekomendowane przez eksperta do dofinansowania.</p> <p>Najprawdopodobniej większość projektów złożonych w ramach P FIO otrzyma ocenę A.</p> <p style="text-align: center;">UWAGA</p> <p>Dokonując oceny pomysłu warto uwzględnić gdzie projekt będzie realizowany? W zależności od specyfiki otoczenia pomysł oraz proponowane rozwiązanie mogą być mniej lub bardziej nowatorskie i innowacyjne np. wolontariat w szkole w jednej miejscowości będzie nowym rozwiązaniem, w innej takie działania będą powszechne.</p>

B	Pomysł prawidłowy. <u>Rekomendowany do dofinansowania w przypadku dostępności środków.</u>	Oferty ocenione na ocenę B to projekty wpisujące się w założenia Programu FIO jednakże nieposiadające cech innowacyjności (np. kolejne edycje tych samych działań dofinansowanych w latach poprzednich), charakteryzujące się wykorzystaniem powszechnie stosowanych rozwiązań skierowane do tych samych beneficjentów – czyli projekty nie wyróżniające się. Ocena „B” to taki „dobry” – 4, „dostateczny” – 3 w skali szkolnej. Są to nadal projekty wpisujące się w FIO jednakże proponowane formy działań, podejście do problemu opierają się na wykorzystywanych już mechanizmach, wielokrotnie realizowanych w podobnym wymiarze, w niewielkim stopniu przyczyniających się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, Przykładem może być: dofinansowanie działań w prowadzonym klubie seniora, kolejne szkolenia z nordic walking, realizowany co roku obóz wakacyjny dla dzieci, dofinansowanie imprez masowych, szkolenia z obsługi komputera itd.
		UWAGA
		Przyznanie oceny „B” w znacznym stopniu zmniejsza szansę na otrzymanie dofinansowania przez Oferenta.
		UWAGA
		Ekspert oceniając ideę projektu, każdorazowo powinien do niej podejść indywidualnie – oceniając jej potencjał, innowacyjność, wpływ na rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Oznacza to, że szkolenia komputerowe dla seniorów mogą być bardzo dobrym pomysłem jeżeli w danej miejscowości/grupie itd. takie działanie nie było nigdy realizowane.
C	Pomysł niewpisujący się bezpośrednio w cele Programu FIO.	Oferty ocenione na ocenę C to projekty pośrednio wpisujące się w założenia Programu FIO oraz takie, które w Program się nie wpisują. Ocena „C” to taki „niedostateczny” – 1 w skali szkolnej. Są to nadal projekty, które nie wpisują się w Program FIO lub się wpisują w niewielkim stopniu. Corocznie składane są oferty, których celem – pod płaszczykiem projektu społecznego – jest osiągnięcie innych korzyści.

<p><u>Rekomendowany</u> <u>brak</u> <u>dofinansowania.</u></p>	<p>Jako przykłady można podać projekty dotyczące: remontu/wyposażenia remizy pod przykryciem szkoleń z pierwszej pomocy, wybudowania pomnika/kapliczki pod przykryciem zorganizowania obchodów upamiętniających jakieś wydarzenie, wzmocnienie działalności gospodarczej Oferenta pod przykryciem przeprowadzenia szkoleń.</p> <p>Przyznanie oceny C jest równoznaczne z (częściowym) zamknięciem szansy dla dofinansowania projektu.</p>
--	---

Przyznana ogólna ocena pomysłu **KAŻDORAZOWO MUSI BYĆ SZCZEGÓŁOWO** przez eksperta uzasadniona. W celu prawidłowego funkcjonowania zaproponowanego rozwiązania spełnione muszą zostać przez ekspertów następujące przesłanki:

- **Ocena „S” powinna być wyróżnieniem** – powinna być przyznana niewielkiej liczbie projektów, tylko tych o wyjątkowej idei. Nie może być sytuacji, w której większość czy nawet połowa projektów złożonych do FIO to projekty wyjątkowe.
- **Ocena „B” w znaczącym stopniu zmniejsza szanse na otrzymanie dofinansowania.** Projekty otrzymujące ocenę „B” muszą być to projekty, które rzeczywiście nie wyróżniają się niczym szczególnym (nie zasługują na ocenę „A”), które warto dofinansować jedynie w przypadku dostępności środków.
- **Zadaniem oceny „C” jest odrzucenie projektów**, które nie wpisują się w FIO lub faktycznie realizują cele inne niż społeczne. Ocena „C” to taka „czerwona kartka”, która analogicznie jak ocena „S” powinna dotyczyć niewielkiej liczby projektów – tych, które zdaniem eksperta absolutnie nie powinny zostać dofinansowane z FIO.

IV. KRYTERIA MERYTORYCZNE

KRYTERIA MERYTORYCZNE OCENY

dotyczą ogólnych zasad odnoszących się do treści oferty, wiarygodności i zdolności projektodawcy do podjęcia realizacji projektu oraz zasad finansowania projektów w ramach FIO. Ogólne kryteria merytoryczne mają charakter uniwersalny, tj. odnoszą się do wszystkich projektów realizowanych w ramach FIO. Ogólne kryteria merytoryczne weryfikowane są na etapie oceny merytorycznej.

Oferta może otrzymać w ramach ogólnej oceny maksymalnie 200 pkt łącznie od dwóch ekspertów.

Szczegółowe kryteria merytoryczne w 2020 r.	
	Maksymalna liczba punktów
1. Adekwatność oferty w odniesieniu do celów programu oraz celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację	30 pkt.
W przypadku stwierdzenia, że złożona oferta jest niezgodna z celem ogólnym lub celami szczegółowymi Programu oferta otrzymuje „0” punktów i nie podlega dalszej ocenie.	
2. Jakość planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji.	20 pkt.
3. Wpływ działań zawartych w ofercie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań. W tym także trwałość rezultatów działań zawartych w ofercie i jakość środków mających na celu upowszechnienie rezultatów.	15 pkt.
4. Możliwość realizacji oferty (w partnerstwie formalnym, w ramach oferty wspólnej bądź partnerstwie nieformalnym) z uwzględnieniem doświadczenia jej członków.	20 pkt.
5. Zasadność planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta.	15 pkt.

Eksperci oceniają Ofertę zgodnie z powyższymi kryteriami biorąc pod uwagę poniższą skalę oceny spełnienia kryterium:

Maksymalna liczba punktów	Liczba przyznanych punktów			
	Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
30 punktów	26-30	20-25	15-19	0-15
20 punktów	18-20	15-17	11-14	0-10
15 punktów	14-15	12-13	9-11	0-9

Np. w przypadku oceny przez eksperta zasadności planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta jako niska, przyznana punktacja w 5 kryterium merytorycznym nie powinna być wyższa niż 9 punktów.

1. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: CELE I DIAGNOZA

Po wnikliwym zapoznaniu się z treścią Oferty ekspert może przystąpić do dokonania oceny oraz wypełnienia karty oceny merytorycznej Oferty. Pierwsze kryterium oceny merytorycznej dotyczy **adekwatności oferty w odniesieniu do celów programu oraz celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację.**

Informacje odnoszące się do powyższych kwestii powinny zostać opisane w szczególności w pkt 3
Syntetyczny opis zadania.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Złożona Oferta wpisuje się w cel Programu FIO 2014-2020 jakim jest *Zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne.*
2. Oferta wpisuje się w Priorytet, w którym została złożona¹?
3. Zaplanowana Oferta jest adekwatna odniesieniu do celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację (czy zaplanowane działania i cele wynikają z prawidłowo przygotowanej diagnozy)?
4. Cele (cel główny i cele szczegółowe) wskazane w Ofercie zostały prawidłowo sformułowane i są realne/możliwe do osiągnięcia²?
5. Grupa oraz liczba beneficjentów jest właściwie określona, spójna oraz realna do objęcia w ramach planowanych działań?

Liczba punktów przyznanych w ramach kryterium powinna być adekwatna do oceny wskazanej w poniższej tabeli oraz spójna z uzasadnieniem.

Adekwatność oferty w odniesieniu do celów programu oraz celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację			
Liczba przyznanych punktów			
Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
26-30	20-25	15-19	0-15

¹ Opis celów szczegółowych dla Priorytetów został opisany w Programie FIO 2014-2020 oraz umieszczony w dalszej części wytycznych.

² UWAGA: Cele nie muszą być sformułowane zgodnie z metodą SMART.

W przypadku gdy uznacie, że **Oferta nie wpisuje się w cel główny FIO, w Priorytet, w którym została złożona lub zaplanowane działania nie wynikają z przedstawionej diagnozy** – nie została potwierdzona zasadność realizacji planowanego zadania publicznego – ekspert powinien przyznać w tym kryterium **ZERO punktów** oraz **skontaktować się NIW-CRSO**. W takiej sytuacji pracownicy Biura FIO NIW-CRSO weryfikują, czy faktycznie Oferta nie spełnia wskazanego z powyższych kryteriów oraz przekazują informację zwrotną.

Przyczyną obniżenia punktacji w ramach 1 kryterium przykładowo może być:

- Diagnoza celowości realizacji zadania publicznego na wysokim poziomie ogólności;
- Brak istotnych elementów diagnozy (takich jak np. uwzględnienia danych potwierdzających zasadność realizacji zadania³);
- Błędnie/zbyt ogólnie sformułowany cel główny/cele szczegółowe;
- Brak związku pomiędzy celami szczegółowymi a celem głównym;
- Błędnie określona grupa beneficjentów zadania (np. zbyt szeroko lub wykluczająco);
- Zaplanowanie uczestnictwa w projekcie nierealnej liczby beneficjentów (np. uczestnictwo w projekcie wszystkich mieszkańców danej miejscowości).

---

³ UWAGA: nie ma wymogu, aby w Ofercie powoływać się na oficjalne dane. Poziom szczegółowości diagnozy zależny jest od specyfiki projektu (jego zakresu, skali, poziomu skomplikowania).

CEL GŁÓWNY

Zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne.

Realizacja Programu FIO ma umożliwić obywatelom angażowanie się w różnorodne działania na rzecz innych, swoich wspólnot oraz w tworzenie, realizację i monitoring polityk publicznych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Priorytet 2 Wzrost liczby obywateli angażujących się w działania organizacji pozarządowych i inicjatywy lokalne.

Aktywizacja obywateli w sprawach publicznych oraz aktywizacja współpracy lokalnych wspólnot i instytucji publicznych są niezbędnym warunkiem ukształtowania dojrzałego społeczeństwa obywatelskiego. Kształtowanie postaw obywatelskich, zaangażowanie obywateli w działania z zakresu m.in. integracji społecznej, kultury, sportu, upowszechnienie idei wolontariatu i członkostwa w inicjatywach społecznych są obszarami, w ramach których można zachęcić obywateli i organizacje społeczne do zwiększenia zaangażowania w życie publiczne. Aktywność społeczna w formie działalności w organizacjach pozarządowych nie zawsze jest tożsama z pojęciem wolontariatu. Członkowie organizacji to zazwyczaj osoby stale pracujące na rzecz danej organizacji, zarządzające jej pracą i w niektórych przypadkach otrzymujące z tego tytułu wynagrodzenie. Wolontariusze także są często członkami organizacji, jednak działania na jej rzecz wykonują nieodpłatnie – często akcyjnie. Kategorie te nie są jednak rozłączne, ale istotne jest umożliwienie ludziom wyboru takiej formy aktywności, która im najbardziej odpowiada. Wzrost liczby obywateli angażujących się w działania organizacji pozarządowych i inicjatywy lokalne wymaga także wzmocnienia działań NGO w zakresie angażowania społeczności lokalnych. Jest to element kluczowy dla realizacji celu głównego P FIO. Wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące różnych obszarów pożytku publicznego, które w możliwie dużym stopniu pozwalają na angażowanie w przedsięwzięcia podejmowane na szczeblu lokalnym członków lokalnej społeczności. Ich celem ma być umożliwienie rozwijania kompetencji społecznych u obywateli, stwarzanie warunków dla długofalowej współpracy, a nie tylko jednorazowego, akcyjnego zaangażowania. Doprowadzić to powinno do stworzenia trwałych więzi współpracy. Angażowanie społeczności lokalnych przez organizacje społeczne nie może być jedynie instrumentalne, ale ma umożliwić współuczestnictwo w podejmowaniu decyzji o celu i kierunku działań, poszukiwaniu możliwości rozwiązania danego problemu oraz wspólnym (przejrzystym) rozliczaniu się z osiągniętych efektów. Tego typu działania sprzyjać powinny również lepszemu osadzeniu organizacji pozarządowych w społecznościach lokalnych: poprawie ich rozpoznawalności wśród członków społeczności, ale również wzmocnieniu pozycji i marki tych organizacji.

Priorytet 3 Wzrost partycypacji obywateli w sprawach publicznych.

Ważny dla osiągnięcia wyższego stopnia partycypacji obywateli w sprawach publicznych jest wzrost skali i intensywności współpracy partnerskiej. Odnosi się to zarówno do współpracy samych organizacji pozarządowych, w tym zdolności do budowania koalicji, porozumień i wypracowywania wspólnych stanowisk, co wpłynie na wzmocnienie trzeciego sektora w dialogu z sektorem publicznym i prywatnym, jak i współpracy międzysektorowej w ramach partnerstwa publiczno-społecznego oraz publiczno-społeczno-prywatnego. Kolejnym ważnym krokiem jest wzrost poczucia sprawczości wśród obywateli, czyli przekonania, że dzięki własnym lub wspólnym działaniom można osiągnąć oczekiwane rezultaty. Niskie poczucie sprawczości skutkuje bowiem niechęcią do podejmowania inicjatyw, ze względu na poczucie, iż podejmowane działania „z założenia” skazane są na niepowodzenie. Związane jest to ze słabością edukacji obywatelskiej, niskimi kompetencjami obywatelskimi, uniemożliwiającymi efektywne, oparte na współpracy z innymi ludźmi angażowanie się w podejmowane działania oraz wykazanie solidarności i zainteresowania rozwiązywaniem problemów stojących przed lokalnymi i szerszymi społecznościami. Dla transparentności życia publicznego niezbędny jest także wzrost znaczenia organizacji rzeczniczych i strażniczych, czyli tych podmiotów, które zajmują się monitorowaniem działań podejmowanych przez inne instytucje, zarówno publiczne, prywatne, jak i pozarządowe oraz są wyrazicielami poglądów innych.

Priorytet 4. Wzmocnienie potencjału III sektora.

Dla tworzenia skutecznych i zaangażowanych w rozwiązywanie problemów lokalnych organizacji pozarządowych konieczne jest podnoszenie wiedzy i umiejętności osób w nich działających. Ważną rolę do odegrania mają w tym zakresie organizacje o charakterze sieciowym, które dysponują odpowiednim potencjałem i doświadczeniem. Jednocześnie organizacje sieciowe muszą charakteryzować się wysokim poziomem identyfikowania potrzeb lokalnych organizacji III sektora i rozbudowywać umiejętności docierania ze wsparciem do możliwie najszerszej grupy podmiotów.

2. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: DZIAŁANIA

Drugie kryterium oceny merytorycznej dotyczy **jakości planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji**.

Opis proponowanych działań w głównej mierze powinien być zawarty w części pkt 4 „*Plan i harmonogram działań na rok ....*”.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Opis planowanych działań tworzy spójną całość, jest adekwatny wobec zidentyfikowanych problemów?
2. Harmonogram realizacji projektu jest przejrzysty/klarowny?
3. Analiza ryzyka jest trafna, identyfikuje oraz odpowiada na najbardziej prawdopodobne zagrożenia?
4. Sposoby minimalizacji ryzyka są adekwatne do zidentyfikowanych zagrożeń?

Liczba punktów przyznanych w ramach kryterium powinna być adekwatna do oceny wskazanej w poniższej tabeli oraz spójna z uzasadnieniem. Przykładowo, uzasadnienie przyznanej oceny umiarkowanej jakości planu działań zawartych w ofercie w kryterium 1 powinno wskazywać na przyczyny odjęcia punktów – wskazywać braki, na podstawie których nie została przyznana ocena bardzo wysoka lub wysoka.

Jakość planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji.			
Liczba przyznanych punktów			
Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
18-20	15-17	11-14	0-10

Przyczyną odjęcia punktów w ramach 2 kryterium przykładowo może być np.:

- Brak spójności między działaniami a celami projektu: zaplanowanie działań nie przekładających się na realizację celu projektu (z wyłączeniem działań związanych z rozwojem instytucjonalnym organizacji);
- Zbyt ogólny/zbyt szczegółowy harmonogram działań;
- Nieadekwatny okres realizacji zaplanowanych działań (np. działania zbyt skumulowane w czasie, działania jednorazowe – np. wydarzenia – realizowane w okresie kilku miesięcy);
- Pominięcie ryzyk o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia.

3. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: REZULTATY, WPŁYW, TRWAŁOŚĆ

Trzecie kryterium oceny merytorycznej dotyczy **wpływu działań zawartych w ofercie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań, w tym także trwałości rezultatów działań zawartych w ofercie i jakości środków mających na celu upowszechnienie rezultatów.**

Bezpośredni efekt planowanych działań na uczestników oraz rezultaty tych działań Oferent powinien opisać w pkt. 5 *Opis zakładanych rezultatów realizacji zadania publicznego.*

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Planowane działania będą miały wpływ na ich uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań?
2. Rezultaty są mierzalne i realne do osiągnięcia?
3. Osiągnięcie rezultatów przyczyni się do realizacji celu projektu?
4. Rezultaty działań będą trwałe?

Liczba punktów przyznanych w ramach kryterium powinna być adekwatna do oceny wskazanej w poniższej tabeli oraz spójna z uzasadnieniem.

Wpływ działań zawartych w ofercie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań. W tym także trwałość rezultatów działań zawartych w ofercie i jakość środków mających na celu upowszechnienie rezultatów.			
Liczba przyznanych punktów			
Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
14-15	12-13	9-11	0-9

Przyczyną odjęcia punktów w ramach 3 kryterium przykładowo może być np.:

- Niski wpływ planowanych działań na ich uczestników;
- Określenie w Ofercie jedynie rezultatów ilościowych (tzw. produktów);
- Określenie nierealnego do osiągnięcia planowanego poziomu rezultatów;
- Niska trwałość rezultatów osiągniętych w ramach projektu.

4. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: POTENCJAŁ

Czwarte kryterium oceny merytorycznej dotyczy **możliwości realizacji oferty z uwzględnieniem doświadczenia kadry organizacji i jej partnerów.**

Potencjał Oferenta/ Oferentów, ich wcześniejsza działalność w głównej mierze będzie opisana w części IV
Charakterystyka oferenta.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Oferent (oraz jego partnerzy) są w stanie zrealizować z sukcesem zaplanowane w Ofercie działania?
2. Wymagania wobec kluczowych osób zaangażowanych w realizację zadania są określone na wystarczającym poziomie⁴?
3. Wkład własny osobowy i rzeczowy zaplanowany w ramach projektu jest niezbędny do jego prawidłowej realizacji⁵?

Co ważne, oceniając potencjał organizacji w 4 kryterium należy:

- **Oceniać potencjał w stosunku do planowanych działań** (ich skali i zakresu).
Działania mało skomplikowane, realizowanie lokalnie nie wymagają od Oferenta wykazania wielkiego potencjału i doświadczenia. Najważniejsze jest, aby doświadczenie i potencjał Oferenta i jego partnerów dawały wiarygodną możliwość zrealizowania przez nich zaplanowanych działań.
- **Oceniać potencjał zarówno Oferenta, jak i partnerów oraz innych podmiotów zaangażowanych w realizację zadania.**
Przykładowo: mała, lokalna organizacja może nie posiadać potencjału do samodzielnego zrealizowania zadania, ale dzięki włączaniu w jego realizację lokalnej szkoły, szansa na realizację zaplanowanych działań znacząco się zwiększa.

⁴ UWAGA: Nie ma wymogu, aby w Ofercie podawać imiennie osoby zaangażowane w realizację zadania.

⁵ UWAGA: W ramach FIO 2020 nie ma wymogu wnoszenia wkładu własnego.

Możliwość realizacji oferty (w partnerstwie formalnym, w ramach oferty wspólnej bądź partnerstwie nieformalnym) z uwzględnieniem doświadczenia jej członków.

Liczba przyznanych punktów

Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
18-20	15-17	11-14	0-10

Przyczyną odjęcia punktów w ramach 4 kryterium przykładowo może być np.:

- Potencjał Oferenta i partnerów niegwarantujący prawidłowej realizacji zadania;

5. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: BUDŻET

Piąte kryterium oceny merytorycznej dotyczy **zasadności planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta.**

Budżet jest przedstawiony w części V *Kalkulacja przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego* i w sposób usystematyzowany przedstawia wszystkie wydatki i ich związek z poszczególnymi działaniami.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Przedstawione koszty są racjonalne do poniesienia w celu realizacji projektu;
2. Stawki jednostkowe kosztów są adekwatne i realne;
3. Kosztorys nie zawiera kosztów niekwalifikowalnych;
4. Wydatki związane z rozwojem instytucjonalnym są uzasadnione i przyczyniają się do rozwoju Oferenta;

W ramach kategorii I.B **Koszty związane z rozwojem instytucjonalnym własnej organizacji** Oferent do wysokości 20% dotacji może przeznaczyć na realizację działań związanych z rozwojem instytucjonalnym własnej organizacji.

Działania tego mogą obejmować np.:

- podnoszenie kompetencji zespołu, pozyskiwanie wolontariuszy, budowanie bazy członkowskiej;
- prowadzenie działań rzeczniczych lub uczestniczenie w konsultacjach, ciałach dialogu, koalicjach;
- zaplanowanie i realizacja spójnych działań zmierzających do zapewnienia organizacji stabilności, większego zróżnicowania źródeł finansowania działalności, itd.;
- zakup sprzętu, wykonanie drobnych remontów lub prac adaptacyjnych nakierowanych na poprawę standardu realizacji misji.

KOSZTY W KATEGORII I.B NIE MUSZĄ BYĆ BEZPOŚREDNIO ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADANIA PUBLICZNEGO.

W przypadku wpisania w kategorii I.A kosztów przyczyniających się do rozwoju instytucjonalnego organizacji, które są niezbędne do realizacji zadania – nie jest to błędem.

Błędem jest wpisanie do kat. I.A kosztów przyczyniających się do rozwoju instytucjonalnego organizacji, które nie są związane z realizacją zadania.

Jednym z ostatnich pól w Ofercie jest *Uzasadnienie kosztów związanych z rozwojem instytucjonalnym organizacji (kat I.B)*. W tym polu Oferent **MOŻE** wskazać, dlaczego proponowane koszty z kat. I.B są uzasadnione i w jaki sposób wpłynę na rozwój instytucjonalny Oferenta. Jednakże, jeżeli Oferent nie opíše wszystkich kosztów związanych z rozwojem instytucjonalnym w tym polu – nie oznacza, że automatycznie należy je zakwestionować.

Jeżeli w Waszej opinii taki koszt, mimo braku uzasadnienia, przyczyni się do rozwoju organizacji, można uznać go za kwalifikowalny.

Zasadność planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta.			
Liczba przyznanych punktów			
Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
14-15	12-13	9-11	0-9

WKŁAD WŁASNY

Zgodnie z Regulaminem **wniesienie wkładu własnego w ramach składanych ofert nie jest wymagane.**

Brak wniesienia wkładu własnego przez Oferenta w ramach projektu NIE MOŻE być podstawą odjęcia punktów – obniżenia oceny.

Przyczyną odjęcia punktów w ramach 5 kryterium przykładowo może być np.:

- Zawyżone/zaniżone stawki jednostkowe poszczególnych kosztów;
- Wpisanie do kosztorysu kosztów niekwalifikowalnych (np. niezwiązanych z realizacją zadania w kategorii I.A);
- Błędne zakwalifikowanie kosztu do kategorii.

W przypadku uznania danego wydatku w kosztorysie za niekwalifikowalny, ekspert oceniający powinien zakwestionować (obniżyć wysokość) wydatku w karcie oceny w części: *Kwestionowane pozycje wydatków jako niekwalifikowalnych oraz wysokości kosztów jednostkowych wydatków wraz z uzasadnieniem i rekomendowaną kwotą.*

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE TO W SZCZEGÓLNOŚCI:

Zakup nieruchomości gruntowej, lokalowej, budowlanej;

Zakup środków trwałych o koszcie jednostkowym powyżej **10.000 zł**;

Amortyzacja;

Koszty kar i grzywien;

Nagrody, premie i inne formy bonifikaty rzeczowej lub finansowej dla osób zajmujących się realizacją zadania;

Zakup napojów alkoholowych.